

mgr Magdalena Abu Gholeh
Katedra Prawa Konstytucyjnego
Uniwersytet Wrocławski

STRESZCZENIE

Rozprawy doktorskiej

pt. „Zgoda na przetwarzanie danych osobowych”

napisanej pod kierunkiem prof. dra hab. Mariusza Jabłońskiego

oraz dr Krzysztofa Wygody (promotor pomocniczy)

Przedmiotem prezentowanej rozprawy doktorskiej jest próba przedstawienia kompleksowego ujęcia tematyki zgody jako przesłanki legalizującej przetwarzanie danych w unijnym systemie ochrony danych osobowych. W związku ze zmianami, które zaszły w wyniku przyjęcia Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (RODO), a także dynamicznie postępującego rozwoju społeczeństwa informacyjnego główną tezą badawczą niniejszej pracy jest określenie istoty i roli zgody na przetwarzanie danych w obecnie obowiązującym systemie ochrony danych osobowych. Autorka w szczególności pragnie odnieść się do poglądu prezentowanego w przeszłości, że zgoda jest przesłanką legalizującą przetwarzanie, która pozwala na najpełniejszą ochronę praw i interesów osób fizycznych. W ramach powyższej tezy zbadane zostały także dwie tezy poboczne. Pierwsza z nich dotyczy możliwości stosowania zgody (jako podstawy prawnej przetwarzania) przez administratorów danych będących organami publicznymi. Druga natomiast związana jest z określeniem charakteru prawnego zgody.

Rozprawa doktorska została podzielona na pięć rozdziałów merytorycznych. Pierwszy z nich stanowi ogólne wprowadzenie do nauki prawa ochrony danych osobowych oraz podstawowych pojęć z jej zakresu, które są niezbędne dla dalszych rozważań. Autorka dokonała analizy historycznego rozwoju prawa do ochrony danych osobowych na gruncie krajowego, unijnego oraz międzynarodowego porządku prawnego. Szczególną uwagę

poświęcono relacji zachodzącej pomiędzy tym prawem a prawem do prywatności. Dalszą część pierwszego rozdziału poświęcono kwestii zdefiniowania pojęcia danych osobowych, zarówno na gruncie wcześniejszej ustawy krajowej, jak i obecnie obowiązującego rozporządzenia unijnego. W związku z dynamicznie postępującym rozwojem technologicznym, autorka skupiła się również na nowych rodzajach danych osobowych, które nieznanne były jeszcze kilkanaście lub kilkadziesiąt lat temu (m.in. adres IP, adres MAC). W ostatniej części tego rozdziału autorka dokonała przeglądu definicji legalnych przetwarzania danych osobowych przyjętych w krajowych, regionalnych oraz unijnych aktach normatywnych.

Celem kolejnego rozdziału było lepsze zrozumienie konstrukcji prawnej instytucji zgody na gruncie obecnie obowiązujących przepisów. Elementem koniecznym dla właściwego określenia istoty zgody na przetwarzanie danych było kompleksowe omówienie przesłanek jej ważności. Szczegółowe zaprezentowanie obowiązujących wymogów pozwoliło na ukazanie złożoności tej instytucji prawnej, co bezpośrednio przekłada się na możliwości jej wykorzystania w praktyce. Podobną funkcję pełnią kolejne podrozdziały odnoszące się do zakresu przedmiotowego zgody. Drobiazgowo omówienie elementów takich jak adresat udzielanej zgody, zakres danych objętych zgodą oraz cel przetwarzania danych, pozwoliło na lepsze zrozumienie wymogów stawianych przez ogólne rozporządzenie, szczególnie w kontekście szczegółowości klauzuli zgody. Istotną część tego rozdziału stanowią także rozważania nad charakterem prawnym zgody, które odwołują się do jednej z tez pobocznych niniejszej pracy. Podobny charakter ma fragment poświęcony podmiotom uprawnionym do pozyskiwania zgody. Ze względu na wymogi wprowadzone przez unijnego prawodawcę, autorka bada czy w obecnym stanie prawnym organy publiczne uprawnione są do korzystania ze zgody jako przesłanki legalizującej przetwarzanie danych. W celu pełnego ukazania obowiązków administratorów danych (w sytuacji korzystania ze zgody), autorka odniosła się także do kwestii poprawnej treści klauzuli zgody oraz dopuszczalności ekwiwalentności zgody.

Trzeci rozdział został poświęcony procedurze wyrażenia (oraz ewentualnego wycofania) zgody na przetwarzanie danych osobowych przez podmiot danych. Autorka dokonała szczegółowej analizy przepisów (a także praktyki ich stosowania) dotyczących kwestii właściwego momentu oraz formy udzielenia zgody. Omówienie procedury udzielenia zgody zostało uzupełnione o kwestie związane z możliwością jej wycofania przez podmiot danych. W związku z tym, iż niewłaściwe pozyskanie zgody lub pozyskanie zgody nieważnej może doprowadzić do naruszenia ochrony danych osobowych, w ostatniej części rozdziału trzeciego omówiono najważniejsze decyzje wydane przez krajowe organy nadzorcze w związku z naruszeniem przepisów dotyczących zgody.

Rozdział czwarty ma na celu ukazanie relacji zachodzących pomiędzy zgodą a pozostałymi podstawami prawnymi przetwarzania „zwykłych” danych osobowych. W związku z tym przeprowadzono szczegółową analizę wszystkich przesłanek legalizujących przetwarzanie zawartych w art. 6. Szczególny nacisk został położony na wskazanie sytuacji praktycznych, w których administratorzy mogą mieć trudności ze wskazaniem właściwej podstawy prawnej. Uzupełnienie rozdziału czwartego stanowi omówienie czynności, które mogą neutralizować konieczność uzyskania przez administratora zgody na przetwarzanie danych osobowych (bądź wskazania jakiegokolwiek innej przesłanki). Autorka dokonuje omówienia procesów anonimizacji oraz szyfrowania, które zmierzają do takiego przekształcenia danych, aby niemożliwe było zidentyfikowanie na ich podstawie konkretnej osoby fizycznej.

Ze względu na mnogość czynności podejmowanych przez osoby fizyczne w kontekście przetwarzania danych osobowych dostrzec można zacieranie się granic pomiędzy odrębnymi instytucjami prawnymi. W związku z tym ostatni rozdział poświęcony został omówieniu instytucji stanowiących szczególną odmianę zgody lub zbliżonych do zgody na przetwarzanie danych, ale nią niebędących. W przypadku instytucji niebędących zgodą w rozumieniu ogólnego rozporządzenia zwrócono szczególną uwagę na możliwość ich współwystępowania ze zgodą RODO.

Rozprawę doktorską zamyka zakończenie, w którym odniesiono się do całokształtu przeprowadzonych analiz, a także dokonano weryfikacji głównych tez pracy. Dodatkowo autorka zaproponowała wnioski *de lege ferenda*.

W czasie prac nad rozprawą doktorską posłużono się metodą dogmatyczno-prawną oraz empiryczną. Pomimo braku odrębnego rozdziału komparatystycznego elementy prawoporównawcze zostały wykorzystane w większości rozdziałów (w szczególności w zakresie analizy decyzji krajowych organów nadzorczych).

W rozprawie uwzględniono stan normatywny na dzień 1 grudnia 2021 r.

Michał Alchub